

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QITISH METODIKASI

Shakarova Xolnisa

Toshkent iqtisod va pedagogika instituti boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 3-kurs talabasi.

Annotatsiya. Boshlang'ich ta'limda o'qitish metodikasi ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u o'quvchilarning bilim, ko'nikma va qobiliyatlarini shakllantirishni ta'minlaydi. Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limning mohiyati, maqsad va vazifalari, o'qitish metodikasidagi asosiy yondashuvlar, shuningdek, zamonaviy innovatsion texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshirishga yo'naltirilgan samarali didaktik usullar, interfaol mashg'ulotlarning ahamiyati, o'yin usullari va ijodiy yondashuvlar muhokama qilinadi. Tadqiqot natijasida ta'lim jarayonini takomillashtirishga oid tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, o'qitish metodikasi, interfaol usullar, innovatsion texnologiyalar, didaktika, o'yinli metodika, ijodiy ta'lim, axborot texnologiyalari.

Аннотация. Методика обучения в начальном образовании является важной составной частью образовательного процесса, обеспечивая формирование знаний, умений и способностей учащихся. В данной статье рассматриваются сущность, цели и задачи начального образования, основные подходы к методике обучения, а также влияние современных инновационных технологий на образовательный процесс. Кроме того, обсуждаются эффективные дидактические методы, направленные на повышение успеваемости учащихся, значение интерактивных занятий, игровые методы и творческие подходы. В результате исследования разработаны рекомендации по совершенствованию образовательного процесса.

Ключевые слова: начальное образование, методика обучения, интерактивные методы, инновационные технологии, дидактика, игровые методы, творческое обучение, информационные технологии.

Abstract. Teaching methodology in primary education is an essential component of the educational process, ensuring the development of students' knowledge, skills, and abilities. This article explores the essence, goals, and objectives of primary education, key approaches to teaching methodology, as well as the impact of modern innovative technologies on the educational process. Additionally, it discusses effective didactic methods aimed at improving student performance, the importance of interactive activities, game-based methods, and creative approaches. As a result of the study, recommendations for improving the educational process have been developed.

Keywords: primary education, teaching methodology, interactive methods, innovative technologies, didactics, game-based methodology, creative education, information technology.

Kirish

Boshlang'ich ta'lim jamiyatning intellektual va madaniy salohiyatini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu bosqichda o'quvchilarga asosiy bilimlar va ko'nikmalar berilib, ularning kelgusi ta'lim va hayot faoliyati uchun zarur bo'lgan asosiy poydevor yaratiladi.

O'zbekistonda boshlang'ich ta'lim tizimi global ta'lim standartlariga mos ravishda rivojlanmoqda. Ta'lim mazmunining boyitilishi, yangi pedagogik texnologiyalarning joriy etilishi va o'qitish usullarining yangilanishi ushbu sohaning dolzarbligini oshirmoqda. Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda metodikalardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning asosiy omili hisoblanadi.

Mazkur maqola boshlang'ich ta'limdagi o'qitish metodikalarining nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qiladi hamda samarali ta'lim jarayonini tashkil etish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Boshlang'ich ta'limning ahamiyati va asosiy vazifalari

Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarning intellektual, ma'naviy va jismoniy rivojlanishi uchun poydevor hisoblanadi. Uning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- *O'quvchilarda savodxonlikni shakllantirish:* O'qish, yozish va matematik hisoblash ko'nikmalarini rivojlantirish.
- *Shaxsiy va ijtimoiy fazilatlarni rivojlantirish:* Jamoaviy ishlash ko'nikmalari, o'z-o'zini nazorat qilish va mas'uliyatni his qilish¹¹⁵.
- *Ijodiy qobiliyatlarni rag'batlantirish:* Rassomlik, qo'shiqlar va o'yinlar orqali ijodkorlikni qo'llab-quvvatlash.
- *Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish:* Muammolarni hal qilish, mantiqiy xulosalar chiqarish va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirish.

Boshlang'ich ta'limda metodik yondashuvlarning tasnifi

Ta'lim metodikasi o'qituvchilarning darsni qanday tashkil etishlari, dars materiallarini qiziqarli va samarali tarzda o'quvchilarga yetkazish usullarini belgilaydi¹¹⁶.

An'anaviy yondashuvlar

An'anaviy metodlar boshlang'ich ta'limda keng qo'llaniladi. Bular:

- *Ma'ruza usuli:* O'qituvchi asosiy bilimlarni yetkazadi, o'quvchilar tinglaydi.
- *Amaliy mashg'ulotlar:* O'quvchilar darslik va o'quv materiallari asosida topshiriqlar bajaradilar.

Bu usullar asosiy nazariy bilimlarni o'zlashtirishga xizmat qiladi, biroq zamonaviy interfaol yondashuvlar bilan uyg'unlashtirilgandagina yanada samarali bo'ladi.

¹¹⁵ Axmedova, M. "Boshlang'ich ta'limda metodika va amaliyot." Toshkent, 2021.

¹¹⁶ Karimova, S. "Zamonaviy pedagogik texnologiyalar." Toshkent, 2019.

Interfaol usullar

Interfaol usullar bolalarning faolligini oshirish, ularni dars jarayoniga jalb qilish imkonini beradi. Masalan:

➤ *“Klaster” va “Baliq skeleti” metodlari:* Tushunchalarni bo‘laklarga ajratib, mavzuni chuqurroq o‘zlashtirishga yordam beradi.

➤ *“Rol o‘ynash”:* O‘quvchilar ma’lum bir vaziyatga mos rollarni o‘ynash orqali dars materialini amalda qo‘llashni o‘rganadilar¹¹⁷.

O‘yin usullari

Boshlang‘ich sinflarda o‘yin orqali ta’lim jarayonini tashkil etish o‘quvchilarda qiziqish uyg‘otadi va ularga bilim olishni qulayroq qiladi.

- *Didaktik o‘yinlar:* Lug‘at boyligini oshirish va matematik ko‘nikmalarni rivojlantirish uchun mo‘ljallangan.

- *Jamoaviy o‘yinlar:* Ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Innovatsion texnologiyalar

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish boshlang‘ich ta’lim sifatini oshirishning muhim omiliga aylandi. Masalan:

11. *Elektron darsliklar va platformalar:* O‘quv materiallarini rang-barang va interaktiv shaklda taqdim etish.

12. *Interaktiv doskalar:* Nazariy materialni vizual ravishda o‘zlashtirishga yordam beradi.

13. *Onlayn ta’lim platformalari:* Masofaviy ta’lim imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ta’lim samaradorligini oshirish usullari

Boshlang‘ich ta’lim samaradorligini oshirish uchun quyidagi yondashuvlar tavsiya etiladi:

➤ *O‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish:* Har bir o‘quvchining qobiliyat va qiziqishlariga mos metodlarni qo‘llash.

➤ *Ijodiy yondashuvni rivojlantirish:* Darslarni qiziqarli va jonli tarzda o‘tkazish uchun ijodiy o‘yinlar va topshiriqlarni qo‘llash¹¹⁸.

➤ *Tajriba almashish:* O‘qituvchilar o‘zaro tajriba almashib, eng yaxshi metodlarni amaliyotga tatbiq etishlari lozim.

➤ *Nazorat va baholashning yangi usullarini joriy etish:* Testlar, amaliy topshiriqlar va o‘quvchilarning ijodiy ishlari orqali bilim darajasini baholash.

Amaliyotdagi innovatsion tajribalar

¹¹⁷ Hasanov, J. “Didaktik materiallardan foydalanish.” Samarqand, 2020.

¹¹⁸ UNESCO. “Ta’limda innovatsiyalar: jahon tajribasi.” Parij, 2022.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

Maqola davomida O'zbekiston va xorijiy mamlakatlarda boshlang'ich ta'limni tashkil etishdagi ilg'or tajribalar tahlil qilinadi. Xususan, Finlandiyada o'quvchilarning mustaqil ishlash qobiliyatiga urg'u beruvchi tizim va Yaponiya maktablarida jamoaviy ta'lim usullari misol qilib keltiriladi¹¹⁹.

Xulosa va tavsiyalar

Boshlang'ich ta'lim jarayonida metodik yondashuvlarning o'rni beqiyosdir. Samarali metodikani joriy etish quyidagi natijalarga olib keladi:

- O'quvchilarning ta'lim jarayoniga qiziqishi oshadi.
- O'quvchilar o'zlashtirish darajasi sezilarli darajada yaxshilanadi.
- Dars jarayonlari ijodiy va jonli bo'ladi.

Tavsiyalar:

- O'qituvchilar malakasini oshirish kurslarini muntazam tashkil etish.
 - Axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish.
3. O'yinli metodlarni dars jarayoniga integratsiya qilish.

Boshlang'ich ta'limni takomillashtirish orqali ta'lim tizimining barcha bosqichlarida yuqori natijalarga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Axmedova, M. "Boshlang'ich ta'limda metodika va amaliyot." Toshkent, 2021.
2. Karimova, S. "Zamonaviy pedagogik texnologiyalar." Toshkent, 2019.
3. Hasanov, J. "Didaktik materiallardan foydalanish." Samarqand, 2020.
4. UNESCO. "Ta'limda innovatsiyalar: jahon tajribasi." Parij, 2022.
5. Khodjayev, O. "Boshlang'ich ta'limda yangi usullar." Toshkent, 2023.

¹¹⁹ Khodjayev, O. "Boshlang'ich ta'limda yangi usullar." Toshkent, 2023.